

Nr 45.

Av herr Andersson, Elof m. fl., om anslag till det frivilliga skytteväsendets främjande m. m.

I årets statsverksproposition förklarar herr statsrådet och chefen för försvarsdepartementet i fråga om det frivilliga skytteväsendets främjande sig dela den uppfattningen, att den frivilliga skytterörelsen i sin nuvarande form icke är av den betydelse ur försvarssynpunkt, att den bör till väsentlig del uppehållas av statsmedel. I anslutning till denna uppfattning har herr statsrådet ej heller tillstyrkt Kungl. Maj:t att äska något anslag för år 1923 till det frivilliga skytteväsendets främjande.

Vi hålla före, att en annan uppfattning gör sig gällande inom vida kretsar av vårt lands befolkning.

Det lägervall i vilket vårt försvarsväsende omkring mitten av förra seklet befann sig, de bittra erfarenheter vårt grannland i söder gjorde under och efter 1848 års krig och krigshändelserna i omedelbar närhet av vårt land, då Bomarsunds fästning bombarderades, voro väl de närmaste orsakerna till uppkomsten av den gamla skarpskytterörelsen. Hos dem, som varmt ivrade för värnandet av vår självständighet, väcktes tanken på att genom en folkbeväpning icke blott åstadkomma ett värdefullt tillskott i försvarskraft utan kanske fastmera att frammana viljan att skydda hem och härd inom alla olika befolkningslager. Rörelsen hade måhända vid sin uppkomst en mera folklig karaktär än som överensstämde med dåtida uppfattning inom vissa kretsar, ty visst är, att den till en början möttes med misstro. Den vann emellertid en för våra förhållanden storartad anslutning och utveckling, så att man till och med en tid kunde medgiva befrielse från första årstjänstgöringen i beväringen för skyttar, som fullgjort vissa prestanda.

Erkännas måste, att rörelsen, efter det att den första entusiasmen

lagt sig, visade en tillbakagång, som dock i början av 90-talet efterträddes av ökad livaktighet, sedan den återupptagits i mera modärn och fältmässig form.

Trots dyrtiden har rörelsen under det senaste året gått framåt, och med tillfredsställelse kan man konstatera, att mer än sextio föreningar, som förut legat nere, återupptagit sin verksamhet. Detta resultat är så mycket mer glädjande, som rörelsen ingalunda huvudsakligen uppbäres av de burgnare klasserna. I dess leder finner man alla politiska läger och samhällslager representerade. Den som varit i tillfälle att aktivt delta i skytterörelsen har svårligen kunnat undgå att märka, i vilken hög grad intresset för den gemensamma saken förmått närma olikartade element till varandra. Den bästa skytten, han må inneha en hög eller mera blygsam social ställning, är alltid en heder för sin förening. Att rörelsen genom att utjämna klassmotsatserna är av icke ringa social betydelse torde vara oomtvistligt.

Skytterörelsens värde ur försvarssynpunkt bör icke underskattas. Det saknar icke sin betydelse, att 100,000 man i värnpliktsåldern årligen lossa minst 50 skott vardera och att ytterligare 50,000 man under och över denna ålder delta i övningarna. Även om rörelsen i sin början — då beväringmännen under sin militära utbildning ej fingo lossa mer än tre skott ena året och 8 skott det andra — hade en avsevärt större inverkan på skjutfärdigheten än nu, måste man dock erkänna betydelsen av, att den skjutfärdighet, som förvärvats under militärutbildningen, också därefter underhålles. Erfarenheten från världskriget framhäver betydelsen av skjutskicklighet, förvärvad och underhållen vid sidan av den militära utbildningen. Sedan de ordinarie årsklasserna uttagits till tjänst vid fronten, vidtog ett intensivt arbete för att på kortast möjliga tid utbilda över- och underåriga i sådan omfattning, att de kunde ersätta lidna förluster. Ett sådant utbildningsarbete hade väsentligt underlättats, därest de krigförande haft att påräkna skyttar, utbildade efter så rationell metod som våra frivilliga skyttar. Med enkla medel anordnas för våra skyttar fältskjutningar i terrängen med resultat, att skyttarna även i tävlan med utbildade militärer hålla måttet. Precisionsskjutningen har med världskrigets erfarenheter upptagits intensivare än förr, och de många olika slag av tävlingar som förekomma äro i allmänhet lagda så, att de tjäna fältutbildningen. Vi våga påstå, att det har en avsevärd betydelse för vårt försvar, att 150,000 man årligen övas i vapnets bruk vid sidan av den militära utbildningen, och att vårt försvar härigenom erhåller ett tillskott i kraft, som svårligen

på annat sätt kan bliva effektivare med hänsyn till de kostnader statsverket härav måste vidkännas.

Av större värde för riksförsvaret än den enskildes skjutfärdighet är emellertid den försvarsvilja, som det frivilliga skytteväsendet frammanar och utvecklar. Härutinnan dela vi den socialdemokratiska talares uppfattning, som vid 1921 års riksdag yttrade, att vår förmåga att försvara oss i sista hand kommer att bero på vår vilja.

Den uppfattningen, att den frivilliga skytterörelsen till övervägande del uppehålls av statsmedel, kan svårigen finna stöd i de faktiska förhållandena. Även om en stor del av den förbrukade ammunitionen bekostas av statsmedel, så förbruka dock många skyttar mångdubbel kvantitet av egen laddning. Kostnaderna för markering samt underhåll av banor och materiel, främst därvid vapnen, bestridas av andra än statsmedel. Man beräknar, att omkring 30,000 skyttar ha egna gevär, som kräva sitt underhåll. Varje år insätts nya pipor i minst tiondedelen av dessa, och i regel äro skyttarnas fordringar på sina vapen större än dem de militära myndigheterna ställa för arméns vidkommande. Då en ny pipa för närvarande går till nära 30 kronor, inses, att detta underhåll blir ganska betungande. Därjämte påvila föreningarna kostnaderna för underhåll och vård av de från försvarsväsendets förråd utlånta vapnen, som användas av alla de skyttar, vilka sakna egna vapen. Därtill komma kostnader för resor till de större tävlingarna, varvid visserligen av skyttarna betalda truppbiljetter å järnväg få användas. Av det ovan anförda torde framgå, att statens tillskott icke täcker huvudparten av det frivilliga skytteväsendets utgifter.

Vid förlidet års riksdag ansåg statsutskottet oklokt att nu, innan förslag till försvarsväsendets omorganisation föreligger, indraga anslaget till skytteväsendet, då detta kunde tänkas bära ingå i den nya härordningen. Detta skäl äger allt fortfarande sin giltighet. Herr statsrådet och chefen för försvarsdepartementet synes icke heller vara främmande för den tanken, att skytteväsendet skulle kunna inpassas i en blivande försvarsorganisation, möjligen under andra former än nu. Under dessa förhållanden synes det oss, som om skytteväsendet borde bibehållas, till dess att visshet vunnits om dess framtida öde, ty om anslaget nu bortfaller och organisationen upplöses torde stora svårigheter komma att möta för att återupprätta densamma. Med hänsyn till det oförtrutna arbete skyttarna nedlagt i fosterlandets tjänst vore en sådau åtgärd enligt vårt förmenande olycklig.

I den underdåniga framställning om anslag, som skytteförbundens överstyrelse gjort, har arméförvaltningens artilleri- och civila departement

ansett vissa nedsättningar böra göras och föreslagit, att för första halvåret 1923 hos riksdagen måtte äskas på extra stat ett anslag sålunda fördelat:

till skytteförbundens administrationskostnader samt särskilda utgifter att utbetalas genom överstyrelsen	Kr.	65,500
till skytteförbunden	»	54,200
till skytteföreningarna:		
a) årsunderstöd dels à 2 kr. för var och en av 100,000 äldre skyttar, förslagsvis.....	» 200,000	
dels ock à 1 kr. för en var av 20,000 yngre skyttar i åldern 12 till 15 år förslagsvis	» 20,000	220,000
b) ammunitionsbidrag dels till likviderande av 8,000,000 patroner m/94 att genom arméförvaltningens artilleridepartement tillhandahållas föreningarna för att utdelas till anslagsberättigade äldre skyttar med skarp ammunition	» 800,000	
dels ock anskaffande av kammar- och övningsammunition för skyttar i åldern 12—15 år för ett såsom fast bestämt belopp av.....	» 60,000	860,000
e) bidrag till nybildade skytteföreningar för anskaffande av målskjutningsmateriel förslagsvis	»	1,500
till övriga utgifter:		
rikskyttetävling i Göteborg år 1923.....	»	30,000
understöd för ordnande av skjutbanor och till övriga utgifter för det frivilliga skytteväsendet ...	»	18,800
		<hr/>
	Summa kronor	1,250,000

Det sålunda av arméförvaltningen tillstyrkta beloppet synes, med hänsyn därtill att anslaget avser endast första halvåret 1923, vara oskäligt högt. Vi anse oss emellertid böra betona, att större delen av de för kalenderåret avsedda medlen måste vara disponibla under årets första hälft, enär skytteföreningarnas verksamhet under denna tid tager sin början. För det senare halvåret kommer således endast ett mindre belopp att bli erforderligt.

Den största utgiftsposten är som synes kostnaderna för ammunitionen. Med den forcering av ammunitionstillverkningen, som under de se-

nare åren ägt rum, torde förrådet av skarpa patroner för närvarande vara avsevärt stort. Enligt utfärdade bestämmelser skola patroner med stålmantlade kulor, om vilkas hållbarhet man ej förvärvat så god erfarenhet som i fråga om nickelmantlade, i första hand förbrukas. Med den inskränkning vapenövningarna nu fått och efter allt att döma komma att få, uppstår risk för att patroner av sådan beskaffenhet icke tillräckligt hastigt omsättas utan bliva obrukbara. Det synes oss därför lämpligt att genom en nedsättning av priset å sådan ammunition bereda snabbare omsättning av densamma inom skytteföreningarna. Vi hålla före att en nedsättning av det av arméförvaltningen föreslagna antalet patroner eller 8 millioner vore till skada för skytterörelsen. En nedsättning av priset på denna ammunition från 10 öre till 5 öre per patron samt rättighet för föreningarna att mot samma pris erhålla en ammunitions mängd beräknad efter 50 skott per anslagsberättigad skytt under bestämmelser, som förebygga missbruk och med skyldighet att återställa samtliga med denna ammunition bekomna hylsor och laddningar, skulle bereda skytterörelsen stor fördel, på samma gång som härmed skulle vinnas fördelarna av ökad omsättning i ammunitionsförråden och möjlighet att genom det ökade arbetet vid ammunitionsfabriken och krutbruket kunna bibehålla de skolade arbetarna, så att icke dessa öka antalet arbetslösa. Genom den ovan föreslagna sänkningen av ammunitionspriset från 10 öre till 5 öre per patron kan anslaget till ammunitionsbidrag minskas till hälften eller till kronor 400,000 och det totala anslaget från kronor 1,250,000 till kronor 850,000.

På grund av vad vi ovan anfört få vi härmed hemställa,

att Riksdagen ville medgiva, att skarpladdade 6,5 m/m patroner m/94 med stålmantlad kula måtte få till det frivilliga skytteväsendet utlämnas från statens ammunitionsförråd till ett beräknat pris av 5 öre per stycke, samt

att till det frivilliga skytteväsendets främjande å extra stat för första halvåret 1923 anvisas ett belopp av kronor 850,000: —, att fördelas på sätt som av det ovan sagda framgår.

Stockholm den 21 januari 1922.

Elof B. Andersson.

Anton Pettersson.

Axel Wachtmeister.

L. G. Bodin.

Nils Ant. Nilsson,
Östrabo.

Petrus Nilsson.

Erik Hallin.

Jöns Pålsson.

Isak Svensson.

A. O. Frändén.

Joh. Nilsson,
Skottlandshus.

Sten Stendahl.

G. Sederholm.

O. Strutz.

K. J. Gustafsson.

Joh. Johansson,
Friggeråker.

Erik Abrahamsson.

W. Spens.

K. Olsson.

E. A. Enhörning.

Ludvig Widell.

Herman Fleming.

Ad. Lindgren.
